

Seminarieriet "Svanen och en grönare upphandling" 29 januari 2009

Inbjudna talare:

JAN-ERIK FALK, rättsexpert och utbildare, SILF
TOMAS CHICOTE, Naturvårdsverket
EVA-LOTTA LÖWSTEDT LUNDELL, inköpschef SVT
PETER NOHRSTEDT, Miljöstyrningsrådet
RAGNAR UNGE, VD, SIS Miljömärkning AB
JAN-PETTER BERGQVIST, Sleepwell AB (moderator)

De fem bästa tipsen från dagen:

1. Svanenföretag: Ni kan få affärer med den offentliga sektorn; de kan ställa krav att Svanens kriterier ska vara uppfyllda.
2. Kravuppfyllnad måste verifieras, en Svanenlicens är enklaste sättet
3. Sätt press på myndigheter, utbilda personal och öka engagemanget hos politiker.
4. Förutom Svanen/Blommans kriterier används Miljöstyrningsrådets verktyg och kriterier. Följ deras arbete och utveckling.
5. Bearbeta beställaren – inte bara inköparen!

Sammanfattning

RAGNAR UNGE hälsade alla välkomna och berättade att syftet med dagens seminarium var att stödja säljare av varor och tjänster till offentlig sektor samt ge en nyanserad bild av hur man kan åstadkomma en grönare upphandling. Inköpare behöver inte ställa nya krav då Svanenmärkning redan har ställt hårda miljö- och kvalitetskrav på produkterna (där kriterier finns).

TOMAS CHICOTE redovisade att det i Europa finns 15 Mdeuro som disponeras till offentligt uppköp och att siffran i Sverige är 500 Mdeuro – det är med andra ord en stor marknad att påverka för att få mer miljöanpassade inköp. Idag är endast 57 % av den totala europeiska budgeten använd till "Green Public Purchasing". Han menade att det finns 4 åtgärder som kan tillämpas för att påverka denna marknad: 1. sätt press på myndigheter 2. utbilda upphandlare i miljöaspekter 3. få politiker att aktivt vara med i denna process samt 4. utnyttja Miljömärkning och Miljöstyrningsrådets verktyg för upphandling.

PETER NOHRSTEDT berättade att Miljöstyrningsrådet hittills inte haft fokus på tjänstesektorn men att detta arbete utökas nu. Rådet har satsat på en webbaserad utbildning, en grundkurs i offentlig grön upphandling som kommer att lanseras på deras webb den 4 mars.

Rådet har också inlett ett samarbete med Miljömärkning Svanen som går ut på att utveckla en vägledning om hur man upphandlar. Han poängterade att grundregeln i upphandlingen är dokumentation, och att en Svanenmärkning eller EU Blomman-märkning är dokumentation på att man har uppfyllt hårda krav. Rådet försöker även hjälpa små organisationer då de behöver mycket hjälp och stöd när de upphandlar. Peter redovisade det gedigna arbetet de gör med kriterieutveckling och visade på att det är en lång process med arbetsgrupper, remissförfarandet och beslutskommittéer, som till slut leder till konsensusbeslut. De arbetar nu inom flera prioriteringsområden: fordon, livsmedel, lokaler och uppvärmning. I mars blir kriterier klara för byggnader (allt från nybyggnation och design till förvaltningskriterier) samt godstransporter. Rådets syfte är att även påverka marknaden mot mer miljöanpassade produkter och bättre produktionsmetoder. De ser upphandling som ett bra verktyg för att få bort de sämsta produkterna på marknaden och istället få fram de bästa. Det är ett bra sätt att driva marknaden till ett hållbart samhälle.

JAN-ERIK FALK hade ett budskap: Det finns inget hinder för att välja Svanenmärkta eller EU-Blomman-märkta varor och tjänster vid en upphandling. Man kan mycket väl ställa krav på att produkterna uppfyller dessa märkens krav. Antingen via miljömärkningslicens eller "likvärdig" - då bevisföringen överflyttas till företagets förmåga att dokumentera att produkten är likvärdig och har uppfyllt de ställda kraven. Man ska begära verifikation på dessa varor. Det är också tillåtet att ställa krav på tillverkningsprocessen. Miljömärkning har en fördel gentemot miljöledningssystemen då miljömärkningen ställer produktionskrav och har ett livscykelperspektiv. Deras kriterier är också neutrala och byggda på vetenskaplig grund, är mätbara och distinkta. Miljömärkningar bryter ej mot Romfördraget som är det grundläggande dokumentet i EU för LOU och lagstiftning, och på vilken även internationella avtal, konventioner, EUs sekundärrätt (förordningar) samt nationell rätt (LOU) vilar. Grundtesen i EU är att man aldrig får hindra varors eller tjänsters flöde på marknaden. Jan-Erik Falks råd till inköpare var således att precisera sina krav genom att skriva "uppfyller kriterierna enligt Svanen eller är likvärdiga"

EVA LOTTA LÖWENSTEDT LUNDELL lade vikten i sitt föredrag på att man behöver bestämma sig för vad man egentligen behöver. Hon menade att det oftast är där problemet ligger och inte hos LOU. Man behöver formu-

lera ens behov och ge inköpare bra kravspecifikationer. Det är inte inköpare som egentligen fattar besluten utan beställare. Inköpare ska kunna juridik, säkerhet, miljö och känna marknaden för att dessa aspekter ska tas i beaktning vid inköpsprocessen. Det förutsätts att inköpare ska göra goda affärer men för att lyckas med detta konststycke måste beställare veta mer om vad de vill ha, och det måste finnas en god förståelse för hur marknaden ser ut. Eva Lotta poängterade att det är beställaren som bestämmer och att inköpare bara är verkställare. Hon menade också att det är viktigt att hållbarhetsmålen följs upp. Miljö har blivit ett starkt argument och förståelsen för att man också kan spara pengar genom att ställa miljökrav har ökat, och det är därför dessa krav kommit i fokus på SVT. Hon påminde även om att det viktigaste är att reducera konsumtionen och förändra volymerna på inköpen. Evas råd till publiken var att identifiera vilka grupper som beställer produkter, till ex resesamordnare (resor/hotell), marknadssidan (trycksaker), systemleverantörer, fastighetsavdelningar, m fl och försöka påverka de till att skriva bra kravspecifikationer, som sedan inköpare tar hand om.

www.svanen.nu
